

مشخصات طرح

دوره هشتم - سال دوم

شماره ثبت:

۳۳۰

شماره چاپ:

۷۵۹

تاریخ چاپ:

۱۳۸۸/۴/۳۰

نام دفاتر:

مطالعات اجتماعی

مطالعات برنامه و بودجه

مطالعات حقوقی

مطالعات فرهنگی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۱۰۹۷۹۶

تاریخ انتشار:

۱۳۸۸/۵/۲۰

به نام خدا

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«طرح اصلاح مواد (۱) و (۷) قانون نحوه اجراء قانون مربوط به خدمت

نیمه وقت بانوان مصوب ۱۳۶۴»

مقدمه

قانون خدمت نیمه وقت بانوان با هدف ایجاد تسهیلاتی برای مادران شاغل به نحوی که علاوه بر حضور در عرصه اجتماعی و تأمین معیشت خانواده، بتوانند نسبت به تعلیم و تربیت و نگهداری از فرزندان اقدام نمایند، در تاریخ ۱۳۶۲/۹/۱۰ و قانون نحوه اجرای این قانون نیز در تاریخ ۱۳۶۴/۱۱/۱۸ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید. این قانون در اجرای بندهای «۱» و «۲» اصل ۲۱ قانون اساسی به زنان شاغل رسمی و ثابت وزارتخانه‌ها و مؤسسات و شرکت‌های دولتی و شهرداری‌ها و نیروهای مسلح و مؤسساتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است، این اجازه را داد که در طول خدمت بتوانند از خدمت نیمه وقت استفاده نمایند.

از آنجایی که قانون مورد بحث شرط استفاده از مزایای مندرج در قانون را رسمی و ثابت بودن کارکنان قرار داده است، بسیاری از زنان کارمند دارای فرزند معلول پیمانی یا غیر ثابت نمی‌توانند از مزایای قانون یاد شده استفاده کنند، حال آنکه به دلیل شرایط فرزندشان، نیازمندترین گروه از زنان برای استفاده از مزایای قانون مورد بحث هستند.

در این راستا طرح حاضر می‌کوشد تا با حذف شرط رسمی و ثابت بودن از تبصره ماده (۱) و برداشتن محدودیت سه سال از تبصره ماده (۷) قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان، مصوب ۱۳۶۴، زمینه برخورداری تمام مادران شاغلی را که دارای فرزند یا فرزندان معلول هستند، فراهم سازد.

ارزیابی کارشناسی طرح

۱. ماده (۱) طرح، الحاق تبصره‌ای بدین شرح که «رعایت شرط رسمی و ثابت بودن در مورد بانوان کارمندی که فرزند معلول دارند الزامی نیست» را به ذیل ماده (۱) قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذرماه ۱۳۶۲ پیشنهاد می‌کند.

این پیشنهاد به دلیل اینکه اولاً فرصتی برای همه زنان شاغل (اعم از رسمی، پیمانی و ...) دارای فرزند معلول برای رسیدگی به فرزند خود فراهم می‌سازد، مثبت به نظر می‌رسد. اما از آنجا که تبصره «۱» ماده (۸۷) قانون مدیریت خدمات کشوری که قانونی مؤخر است، فارغ از جنسیت و نوع رابطه استخدامی، این اجازه را به کارمندان داده است که ساعات کار خود را تا ۱۱ ساعت در هفته (یک چهارم) تقلیل دهند، تبصره الحاقی پیشنهادی طرح می‌تواند به گونه‌ای تدوین شود که همه کارکنان زن بتوانند از مزایای منظور شده استفاده کنند.

۲. ماده (۲) طرح تبصره‌ای به شرح «محدودیت سه سال در مورد بانوان کارمندی که فرزند معلول دارند، لازم‌الرعایه نمی‌باشد» را به انتهای تبصره ماده (۷) منضم می‌کند. این ماده برخلاف ماده (۷) قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان که صرفاً برای مدت سه سال سنوات خدمت نیمه وقت بانوان را به شرط پرداخت کسور بازنشستگی و حق بیمه به نسبت تمام حقوق گروه و پایه یا حقوق ثابت و فوق‌العاده شغل و یا عناوین مشابه از نظر بازنشستگی در حکم خدمت تمام وقت محسوب می‌کرد، این امکان را به بانوان دارای فرزند معلول می‌دهد که به صورت نیمه وقت کار کنند، اما با پرداخت کسورات بازنشستگی و حق بیمه سهم خود، همانند افراد تمام وقت بازنشسته شوند. این ماده از این نظر که امکان استفاده از حقوق بازنشستگی تمام وقت را برای همه بانوان کارمندی که دارای فرزند معلول هستند فراهم می‌سازد، مثبت ارزیابی می‌شود، اما دارای ایرادهای زیر است:

الف) به دلیل اینکه همه بانوانی که دارای فرزند معلول هستند، فارغ از درجه و نوع معلولیت می‌توانند از این امکان استفاده کنند، اولاً دایره شمولیت استفاده‌کنندگان را افزایش می‌دهد، در ثانی امکان سوءاستفاده را برای کسانی که دارای فرزند با درجه بسیار پایین معلولیت هستند، فراهم می‌سازد. گذشته از آن به‌خاطر آنکه قیدی مبنی بر تکفل بودن فرزند معلول، لحاظ نشده است، امکان استفاده مادر از مزایای قانون را حتی زمانی که فرزند به هر دلیلی از تکفل خارج شده باشد، فراهم می‌کند.

ب) به دلیل اینکه دولت به‌عنوان کارفرما موظف به پرداخت سهم حق بیمه خود به‌طور کامل می‌شود، به دلیل ایجاد بار مالی احتمالی می‌تواند مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی قلمداد شود، هر چند که به دلایل زیر بار مالی ایجاد شده قابل توجه نیست:

۱. کوچک بودن جامعه بانوان کارمند که فرزند معلول دارند.
 ۲. ممکن است هیچ‌یک از بانوان شاغلی که فرزند معلول دارند، به دلیل هزینه‌های قابل توجه نگهداری از فرزند معلول، تمایلی به استفاده از تسهیلات این قانون (با توجه به نصف شدن دریافتی‌شان) نداشته باشند.
 ۳. چون دستگاه‌های اجرایی هنگام اشتغال تمام‌وقت موظف به پرداخت حقوق و مزایا و کسورات بیمه و بازنشستگی به‌صورت کامل هستند، در صورتی که با اجرای این قانون نیروی جایگزین جذب نکنند (که در بیشتر موارد این‌گونه هست)، استفاده از تسهیلات این قانون حتی می‌تواند هزینه‌های پرسنلی سازمان‌ها را کاهش دهد.
- پ) از آنجایی که خدمت نیمه‌وقت توأم با کاهش حقوق است و از سوی دیگر نگهداری از فرزندان معلول هزینه‌های مضاعفی را می‌طلبد، وضع قوانینی از این دست چندان نمی‌تواند مشکلات بانوان یاد شده را حل کند و نیاز به مساعدت‌های دیگری نیز هست.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

همان‌طور که پیشتر گفته شد، به دلیل مشکلات بانوان کارمندی که دارای فرزند معلول هستند، تصویب طرح لازم به نظر می‌رسد، اما به دلیل ایرادهای وارده پیشنهاد می‌شود:

۱. عبارت «رسمی و ثابت» از ماده واحده قانون راجع به خدمت نیمه‌وقت بانوان، مصوب ۱۳۶۲/۹/۱۰ و همین عبارت از ماده (۱) قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه‌وقت بانوان، مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸ حذف شود.
 ۲. ماده (۶) قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه‌وقت بانوان، مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸، نیز به دلیل آنکه علاوه بر خارج کردن کارکنان پیمانی و غیر ثابت دستگاه‌های اجرایی، شرط استفاده مستخدمین رسمی و ثابت از قانون را موقوف به پایان یافتن خدمت آزمایشی یا مشابه آن کرده است، حذف شود.
 ۳. تبصره ماده (۷) قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه‌وقت بانوان، مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸ به تبصره «۱» تغییر یابد و تبصره‌ای با عنوان تبصره «۲» به ماده مذکور اضافه شود:
- «سنوات خدمت نیمه‌وقت بانوان به شرط پرداخت کسور بازنشستگی و حق بیمه به نسبت تمام حقوق گروه و پایه یا حقوق ثابت و فوق‌العاده شغل و یا عناوین مشابه برای بانوانی که دارای فرزند معلول بوده و فرزند یا فرزندان‌شان بنا به تشخیص سازمان بهزیستی نیاز به مراقبت‌های ویژه دارد، در حکم خدمت تمام‌وقت محسوب می‌شود».
۴. برای رفع مغایرت این طرح با اصل ۷۵ قانون اساسی، بار مالی ناشی از اجرای طرح از سال ۱۳۸۹ در بودجه سنواتی لحاظ شود.
 ۵. جهت حمایت اقتصادی، خدماتی، جسمی و روحی - روانی این بخش از بانوان، به تناسب نوع معلولیت فرزندان و نیازهای ویژه آنان (فارغ از رسمی یا پیمانی و یا ثابت و غیرثابت بودن مادران شاغل) تسهیلاتی جهت سپردن این‌گونه فرزندان به مراکز تخصصی نگهداری و مراقبت فراهم شود تا مادر با کسب درآمد مکفی بتواند نیازهای زندگی خود و فرزندش را تأمین نماید و از لحاظ روحی نیز ساعاتی را به شغلی غیر از نگهداری و مراقبت از فرزند معلول خود صرف نماید.